

LEREN LUISTEREN

Luistervaarde leerlingen gebruiken talige en niet-talige informatie om tot luisterbegrip te komen.

Wanneer zij een deel van de boodschap niet begrijpen, doen ze bovendien een beroep op luisterstrategieën. Deze strategieën helpen om een gebrek aan luistervaardigheid te compenseren en verbeteren zo tegelijk de luistervaardigheid

Luisterstrategieën

1. **Voorspellen** waarover een luistertekst zal gaan
2. **Voorkennis** activeren
3. Ontbrekende informatie **afleiden uit de context**
4. Begrepen woorden en fragmenten tot een **betekenisvol geheel** puzzelen
5. **Doelgericht** luisteren (ik ga letten op ...)
6. Het eigen luisteren monitoren en het **luisterbegrip controleren** (heb ik het juist begrepen?)

Drie redenen om sterk in te zetten op luistervaardigheid

(Volut Taal, OWL PRESS, p. 175)

1. Gesproken taal is voor veel vakken een belangrijk werkmiddel om leerinhouden over te brengen
2. Leergesprekken en interactie zijn een essentieel onderdeel van krachtige didactiek
3. Strategisch begrijpend luisteren is een leerinhoud op zich

BEGRIJPEND LUISTEREN

TIPS VOOR BEGRIJPEND LUISTEREN

LUISTERVAARDIGHEID ONTWIKKELEN BIJ DE LEERLINGEN

	NEEM MET DE LEERLINGEN HET STAPPENPLAN LUISTEREN DOOR
	OEFEN LUISTERVAARDIGHEID IN VIA VERSCHILLENDE TEKSTEN (NIVEAUS, INHOUDEN, ...) TIP : JE KAN HIERVOOR TEKSTEN GEBRUIKEN UIT DE HANDBOEKEN VAN DE LEERLINGEN
	LAAT DE LEERLINGEN LUISTERVAARDIGHEID COMBINEREN MET LEREN NOTEREN
	BEREID DE LUISTEROEFENING MET DE LEERLING GOED VOOR : ➔ Wat wordt er van de leerling verwacht ? ➔ Hoeveel keer wordt de tekst gelezen ? ➔ Wanneer mag de leerling noteren ? ➔ Wat is het einddoel van de oefening ? -> gerichte instructies/doel op voorhand communiceren
	EVALUEER NA DE OEFENING MET DE LEERLINGEN : hoe hebben ze de oefening ervaren ? ➔ Concentratie ➔ Leren noteren ➔ Moeilijke woorden ➔ Schematiseren ➔ Instructie duidelijk

VOORBEELD : STAPPENPLAN LUISTEREN

STAPPENPLAN LUISTEREN

STAP 1

HOUDING

- Neem rustig plaats aan je bank, zorg voor een ontspannen houding
- Vermijd afleiding : zorg er voor dat je je enkel kan concentreren op het luisteren
- Neem pen en papier / laptop klaar

STAP 2

TIPS

- Luister naar de leerkracht : wat is het doel van deze luisteroefening ? Bekijk samen het schema dat achteraf moet worden ingevuld
- Kijk naar de leerkracht : soms zie je aan de gebaren, mimiek, ... dingen die je kunnen helpen bij het begrijpen van de tekst
- Luister eerst oriënterend, dan globaal en uiteindelijk intensief

STAP 3

ORIENTEREND LUISTEREN

- Wat is het onderwerp van deze tekst ?
- Concentreer je nog niet teveel op details of moeilijkere woorden maar probeer te begrijpen wat de inhoud van de tekst is, de boodschap, het doel,...
- Schrijf nog niets op, luister gewoon aandachtig

STAP 4

GBAAL LUISTEREN

- Luister een tweede keer naar de tekst en stel jezelf de vraag : wat is de kerngedachte ? Wat zijn de hoofdzaken ?
- Schrijf al wat kernwoorden op en probeer ze in een mindmap te stoppen
- Let nu al op signaalwoorden en mogelijke verbanden

STAP 5

INTENSIEF LUISTEREN

- Probeer de tekst nu grondig te begrijpen
- Noteer alle belangrijke zaken
- Vul de mindmap verder aan :
Kerngedachte – hoofdzaken - bijzaken

STAP 6

CHECK UP

- Controleer voor jezelf of het luisteren goed ging : Kan je het verhaal aan de hand van je notities reconstrueren, navertellen ?
- Heb je de mondelinge boodschap begrepen?
- Is het luisterdoel bereikt?
- Heb je de juiste luisterstrategie toegepast?

STAP 7

REFLECTEREN

- Hoe heb je het hele luisterproces ervaren?
- Wat kon er beter?
- Wat zou je de volgende keer anders aanpakken?
- Ging het moeilijk ? Hoe komt dat ?
 - ➔ Je begreep veel woorden niet ?
 - ➔ Het ging te snel voor jou?
 - ➔ Je kon je moeilijk concentreren?
 - ➔ Je begrijpt niets van de inhoud van de tekst?
 - ➔ Je hebt moeite met noteren ?

LUISTERVAARDIGHEID

LEERKRACHT

Neem met de leerlingen het stappenplan Luisteren door.

Maak de instructie duidelijk aan de leerlingen :

1. Eerste keer : enkel luisteren, niet noteren
2. Tweede keer : luisteren en noteren
3. Derde keer : schema of mindmap finaliseren

Zorg er voor dat de instructie voor de leerlingen duidelijk is :

- ➔ toon het lege schema aan de leerlingen zodat ze gericht kunnen luisteren
- ➔ vertel op voorhand wat een mindmap is

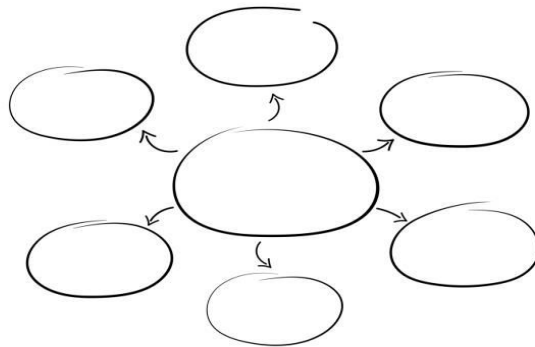
Geef feedback over hun manier van noteren.

Laat de leerlingen na de luisteroefening aan de hand van hun schema de tekst reconstrueren.

Ga in op hun noden bij de evaluatie :

- ➔ hoe kan je omgaan met de moeilijke woorden in de tekst ?
- ➔ Hoe verbeter je de vaardigheid om verbanden in de tekst te detecteren ?

1. MINDMAPPEN

Je hebt verschillende typen vruchten.

Je hebt boomvruchten, zoals appels en peren. Maar je hebt ook zacht fruit. Hieronder vallen de aardbei, braambessen en frambozen.

Ook zijn er de steenvruchten. Hier zitten pitten in zoals een perzik, kers, pruim en abrikoos.

Je hebt ook nog de citrusvruchten. Hieronder vallen de sinaasappels, grapefruit, citroen en mandarijn. In dit soort vruchten zit de meeste vitamine C.

Dan heb je nog het type meloen (watermeloen en galia- meloen), tropische vruchten (ananas, banaan en dadel) Mediterrane vruchten (druif en vijg), de stengels (rabarber) en het gedroogde fruit.

2. SCHEMA AANVULLEN

Planteneters, vleeseters en alleseters

Planteneters of herbivoren (koeien, schapen, herten,...) hebben gewoonlijk brede tanden met richels waarmee ze planten kunnen vermalen. Ze herkauwen hun voedsel. Ook knaagdieren (muizen, eekhoorns,...) eten planten, maar ze zijn geen herkauwers. Ze hebben snijtanden die altijd blijven doorgroeien. Door te knagen aan hard voedsel, zoals hout, slijten die tanden net zo hard als ze groeien.

Vleeseters of carnivoren (honden, katten, vossen,...) hebben heel scherpe hoektanden waarmee ze hun prooi vastgrijpen en verscheuren. Hun snijtanden zijn klein en zwak. Om een brok vlees af te scheuren, gebruiken ze hun kiezen.

Alleseters of omnivoren (dassen, everzwijnen,...) hebben een veelzijdig gebit met goed ontwikkelde snijtanden, hoektanden en kiezen.

VUL HET SCHEMA AAN

NAAM DIERSOORT	SYNONIEM	VOORBEELDEN	KENMERKEN TANDEN
1.Planteneters	herbivoren	koeien, schapen, herten	brede tanden met richels waarmee ze planten kunnen vermalen
Ook : knaagdieren	////////////////////	muizen, eekhoorns	snijtanden die altijd blijven doorgroeien. Door te knagen aan hard voedsel, zoals hout, slijten die tanden net zo hard als ze groeien
2.Vleeseters	carnivoren	honden, katten, vossen	heel scherpe hoektanden waarmee ze hun prooi vastgrijpen en verscheuren. Hun snijtanden zijn klein en zwak.
3. Alleseters	omnivoren	dassen, everzwijnen	veelzijdig gebit met goed ontwikkelde snijtanden, hoektanden en kiezen

3. SCHEMA MAKEN

Krokodilachtigen

Bij het woord *krokodilachtige* zie je een lang groen beest voor je, met scherpe tanden. Wie krokodilachtigen echter nader bestudeert, ontdekt verschillen en kan verschillende soorten onderscheiden.

De bekendste soort is misschien wel de krokodil. Die heeft een V-vormige bek. Als hij zijn bek sluit, zie je zowel zijn boven- als zijn onderkieszen. Er zijn 15 soorten krokodillen. De nijlkrokodil en de zeekrokodil zijn de gevaarlijkste soorten. Ze doden jaarlijks een paar honderd mensen in Azië en Afrika.

De alligator is ook een krokodilachtige, maar de alligator heeft een U-vormige bek, die breder is dan de bek van een krokodil. De alligator heeft een overbeet, wat betekent dat de bovenkaak over de onderkaak heen valt. Als hij zijn bek dicht heeft, zie je daardoor alleen de boventanden. De alligator is zwaarder en sterker dan de krokodil, maar daardoor ook minder snel.

De gaviaal herken je aan zijn lange snuit met scherpe tanden. Vanwege zijn korte "peddelpootjes", komt de gaviaal niet graag aan land. Hij bevindt zich meestal in snelstromende rivieren.

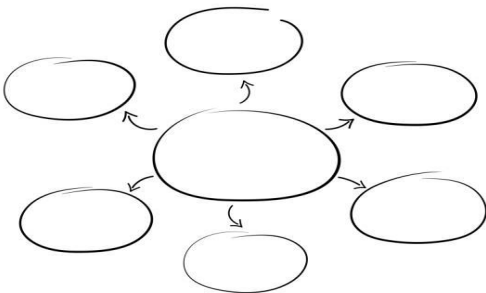
De laatste soort krokodilachtige is de kaaiman. Die lijkt op de alligator, maar wordt een stuk minder groot. Er zijn zes soorten kaaimannen, waaronder de zwarte kaaiman en de brilkaaiman.

Alle krokodilachtigen zijn carnivoor. Ze leggen hun eieren nabij het water in een hoop planten of onder de grond.

LUISTERVAARDIGHEID

LEERLING

1. MINDMAPPEN

1	Dit is een voorbeeld van een mindmap :
2	Luister naar de tekst die de leerkracht leest. Luister de eerste keer zonder noteren.
3	Luister een tweede keer. Noteer op je blad kernwoorden.
4	Luister een derde keer. Vul je mindmap aan.
5	Vertel de inhoud van de tekst opnieuw aan de hand van je mindmap.

NOTITIES NEMEN – MINDMAP

2. SCHEMA AANVULLEN

1	Bekijk het schema hieronder : zo weet je waar je gericht moet naar luisteren straks.
2	Luister naar de tekst die de leerkracht leest. Luister de eerste keer zonder noteren .
3	Luister een tweede keer. Noteer op je blad kernwoorden . Gebruik het schema NOG NIET!
4	Luister een derde keer. Vul je schema aan.
5	Vertel de inhoud van de tekst opnieuw aan de hand van je schema.

NOTITIES NEMEN

VUL HET SCHEMA AAN

NAAM DIERSOORT	SYNONIEM	VOORBEELDEN	KENMERKEN TANDEN
1.			
Ook :	////////////////////		
2.			
3.			

--	--	--	--

3. SCHEMA MAKEN

1	Luister naar de tekst die de leerkracht leest. Luister de eerste keer zonder noteren .
2	Luister een tweede keer. Noteer op je blad kernwoorden .
3	Luister een derde keer. Vul je mindmap aan
4	Maak een schema van de inhoud van je luistertekst. Vertel de inhoud van de tekst opnieuw aan de hand van je schema.

NOTITIES NEMEN

--

SCHEMA